

בס"ד פרשת 'נשא' תשפ"ה. שנה ח', גיליון מס. 372 מהדורה מורחבת

"ויאמר ה' סלחתי כְּדָבָרְךָ" (במדבר י"ד, כ')

- (יא) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה עַד אֲנִי יִנְאַצְנִי הָעָם הַזֶּה, וְעַד אֲנִי לֹא יֵאֱמִינוּ בִּי בְּכָל הָאֲתוֹת
אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְּקִרְבִּי.
(יב) אֲכַנּוּ בְּדָבָר וְאוֹרֶשְׁנוּ, וְאֶעֱשֶׂה אִתְּךָ לְגוֹי גָּדוֹל וְעָצוּם מִמֶּנּוּ.
(טו) וְהִמָּתֶה אֶת הָעָם הַזֶּה כְּאִישׁ אֶחָד, וְאָמְרוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֶת שְׁמֶעְךָ לֵאמֹר.
(טז) מִבִּלְתִּי יִכְלֹת ה' לְהַבִּיא אֶת הָעָם הַזֶּה אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָהֶם, וַיִּשְׁחָטֵם
בְּמִדְבָּר.
(יז) וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כַח אֲדֹנִי, כְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר.
(יח) ה' אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד נִשְׂא עוֹן וְפָשַׁע, וְנִקָּה לֹא יִנְקָה פֶקֶד עוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים עַל
שְׁלֹשִׁים וְעַל רִבְעִים.
(יט) סֶלַח נָא לְעוֹן הָעָם הַזֶּה כְּגֹדֶל חֶסֶדְךָ, וְכְאֲשֶׁר נִשְׁאַתָּה לָעָם הַזֶּה מִמִּצְרַיִם וְעַד הַנָּה.
(כ) וַיֹּאמֶר ה' סֶלַחְתִּי כְּדָבָרְךָ.

הקדמה - הרקע לפרשה - לאחר דברי המרגלים, כל העדה נותנת קולה בבכי, ומתלוננים על משה ואהרן, ומבקשים לחזור למצרים. יהושע וכלב עוד מנסים לשכנע אותם שטובה הארץ מאד מאד, והיא ארץ זבת חלב ודבש, וה' אתם ובעזרתו הם ינצחו את עמי כנען. בשלב זה רוצה כל העדה לרגום את יהושע וכלב באבנים, ואז כבוד ה' נראה באהל מועד. וה' אומר למשה את תוכניתו הקשה כלפי העם: **"אֲכַנּוּ בְּדָבָר וְאוֹרֶשְׁנוּ, וְאֶעֱשֶׂה אִתְּךָ לְגוֹי גָּדוֹל וְעָצוּם מִמֶּנּוּ"** (במדבר י"ד, כ"ב).

הטיעון של משה וקבלת דבריו ע"י ה' - משה רבנו פונה אל ה' בבקשה שלא ימית את ישראל, ומעלה שני טיעונים: א. בתחילה משה טוען שאם שה' ימיתם כאיש אחד, יהיה בזה חילול השם, כי הגויים יאמרו שלה' אין כח להביא את העם לארץ ולכן שחט אותם במדבר. ב. לאחר מכן משה מבקש מה' שינהג במדת החסד שלו ויסלח לעם. ולאחר העלאת שני הטיעונים הללו, ה' מקבל את בקשתו ואומר: **"סֶלַחְתִּי כְּדָבָרְךָ"**.

שאלה מרכזית

יש לשאול, מדוע משה מעלה שני טיעונים, מדוע בסדר זה, אלו דברים רצה להשיג בכל אחד מטיעונים אלו, והאם ה' נענה בצורה מושלמת לבקשותיו של משה או רק בצורה חלקית, ובגלל איזה מן הטיעונים של משה, בגלל שניהם או בגלל אחד מהם.

רעיון מרכזי

בפסוק י"א ה' מעלה שני טיעונים, מדוע הוא רוצה להמית את כל העם: **"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה עַד אֲנִי יִנְאַצְנִי הָעָם הַזֶּה, וְעַד אֲנִי לֹא יֵאֱמִינוּ בִּי בְּכָל הָאֲתוֹת אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְּקִרְבִּי"**. הטיעון הראשון הוא, עד מתי ירגיזו אותי העם הזה. והטיעון השני הוא, שלאחר כל הנסים שעשיתי להם, היו צריכים להאמין שהיכולת בידי להביאם לארץ.

"עַד אֲנִי" - התלבטות הפרשנים בהבנת שאלה זו

עד היכן - מה פשר נוסח הביטוי - **"עַד אֲנִי"** בשני הטיעונים? בפשטות ביטוי זה קשור ל**תיאור מקום**, ואכן **'רש"י'** מפרש - **"עד היכן"**. אך לא ברור, מה הכוונה בביטוי - **"עד היכן"**. ובעל **'שפתי חכמים'** מסביר את דברי **'רש"י'**: **"לא עד איזה מקום כפירוש אנה בכל מקום"**. אך הוא לא מסביר מה כן משמעות השאלה - **"עד היכן"**. ואולי, הוא רק בא לומר, שאין לפרש שמשמעות הביטוי הוא - עד איזה מקום אלא עד היכן, ויש עדיין צורך להסביר מה כן כוונת הביטוי, וניתן להעלות רעיונות שונים בהסבר משמעות הביטוי.

עד איזה גבול - 'ספורנו' מסביר : "עד אנה ינאצוני. **עד איזה גבול מהביזוי** אסבול שיבזוני. ועד אנה לא יאמינו בי. **עד איזה גבול מהפלאות** אעשה קודם שיבטחו בי וישענו על דבריי".

עד מתי - בתרגום 'אונקלוס' מפרש שביטוי זה בא **כתיאור זמן :** "עד אימתי יהון מרגזין".

ונראה לומר, שלפי תרגום 'אונקלוס' שביטוי זה קשור לזמן, אז אפשר לפרש, שאם היתה אפשרות שבני ישראל יפסיקו להרגיז את ה', ושיחזרו להאמין בה', בוודאי שה' לא היה רוצה להשמידם, אלא עושה פעולות בכדי שיאמינו בו. אלא שה' אומר שהוא לא רואה כל אפשרות שהם יגיעו בעתיד למצב שיפסיקו להרגיזו, ושתהיה להם אמונה ביכולתו, ולכן אין טעם להשאיר אותם בחיים.

האם ה' רצה שמשאית תפלל בעד העם

משמע מהדברים דלעיל, שה' אומר שאין תוחלת בהשגחת עם ישראל בחיים כי אין לו סיכוי להשתנות, ומשמע שה' לא משאיר פתח למשה שיתפלל עליהם. וגם פתח דבריו של משה, שמתחיל בטיעון שמעשה ה' יגרום לחילול השם, מראה שכאילו משה מסכים עם רצון ה', אלא שחושש מחילול השם. וכך רואה את פני הדברים גם **'רש"י הירש'** שאומר : "ויאמר משה וגו'. **משה מקבל את דברי ה'**, אך הוא חוזה בעיני רוחו את התוצאות הישירות שדברים אלה יגררו אחריהם ; עתידות הן לפגוע במפעלו של ה'... בהווה השמדת העם סותרת את המגמה האלוהית להאיר את עיני העמים".

ודבר זה, שה' לא רומז למשה שיתפלל על העם, וגם משה מביע מיד הבנה לרצון ה', הוא בניגוד למובא באירוע דומה שבו ה' רוצה להשמיד את כל העם לאחר חטא העגל, ושם ה' אומר למשה : **"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה רְאֵיתִי אֶת הָעָם הַזֶּה וְהִנֵּה עִם קָשָׁה עֲרֹף הוּא. וְעַתָּה הִנֵּיחָה לִי וְיָחַר אֲפִי בָהֶם וְאַכְלָם וְאַעֲשֶׂה אוֹתָךְ לְגוֹי גָּדוֹל"**. (שמות ל"ב, ט' - י'). ושם מפרש **'רש"י'** שבמילים - **"וְעַתָּה הִנֵּיחָה לִי"** ה' רומז לו למשה שהוא מעוניין שיתפלל : **"הניחה לי - עדיין לא שמענו שהתפלל משה עליהם והוא אומר הניחה לי, אלא כאן פתח לו פתח והודיעו שהדבר תלוי בו שאם יתפלל עליהם לא יכלם"**.

ומסביר בעל **'אור החיים'** הקדוש שבדברים אלו של ה' **בפסוק י"א** אמנם הוא בא למנוע ממשאית להתפלל, אבל הוא התכוון לרמוז למשה שהוא יבין שמעשה ה' תלוי בתפילתו של משה ושמשה כן יתפלל, וכמו שרמז לו לאחר חטא העגל : **"ויאמר ה' וגו' המאמר כאן בא למנוע משה מלהתפלל על ישראל,** כדרך שאמר לו במעשה העגל (שמות יב ז) הניחה לי, כמו כן במעשה זה הקדים לומר אליו ענין האמור בסמוך, **כדי שימנע מלהתפלל עליהם"**.

וכן דעת בעל **'שפתי כהן'** שאומר : **"ויאמר ה' אל משה וגו'.** אמר **ויאמר** בלשון אמירה ולא אמר **וידבר**. **אלא כשראה הקב"ה את משה נופל על פניו, בא לו בלשון רכה, כדי לתת לו כח להתפלל עליהם ושלא תחול עליהם מדת הדין.** וברוך הוא שאינו בא בטרונא עם בריותיו אלא נוהג עמהם כאב רחמן".

ונראה להוסיף, שה' התבטא **בפסוק י"ב** בצורה שתגרום למשה להתפלל לה' שיעצור את תוכניתו, ועשה זאת ע"י שאמר שני דברים : **"אֶכְנּוּ בַדָּבָר וְאוֹרְשָׁנוּ, וְאַעֲשֶׂה אֹתָךְ לְגוֹי גָּדוֹל וְעָצוּם מִמֶּנּוּ"**.

בתחילה התייחס לעם ישראל וכפל ואמר - גם **'אֶכְנּוּ'** וגם - **'אוֹרְשָׁנוּ'**. והפרשנים מפרשים בצורות שונות את משמעות העונש - **'אוֹרְשָׁנוּ'**. ונשתמש בהסבר הקיצוני של בעל ספר **'פנים יפות'** שאומר : **"אכנו בדבר ואורישנו, פירש"י** כתרגומו - **תרוכין**. ולפי **פשוטו** לפי שאחז"ל בסוף פ"ק דקידושין [מ"ב] בשוב צדיק מצדקתו כל צדקותיו לא תזכרנה וגו' בתוהה על הראשונות וכיון שהם נתחרטו על קבלת התורה... ע"כ

יצדק לומר אורישנו לשון תרוכין **על חלקם לעולם הבא**, כלומר, **עונש חמור ביותר של איבוד העולם הבא**, וזה אמור לגרום למשה לצאת להגנתם של עם ישראל.

לאחר מכן הוא מציג לו, לכאורה, הצעה מפתה - **"וְאֶעֱשֶׂה אִתָּךְ לְגוֹי גָּדוֹל וְעָצוּם מִמֶּנּוּ"**. אך, ה' ידע שכאשר ישמע משה הצעה כזו, הוא יתנגד לה בכל מאודו, כי הוא העניו מכל האדם, לא יוכל לחיות עם הידיעה, שה' עשה אותו לגוי גדול כתוצאה מהשמדת כל העם. **ועוד**, שיאמרו, שהסכמתו נבעה מאינטרס אישי מובהק. וכך ה' גרם למשה לפעול מיד לביטול הגזרה.

טיעוניו של משה במטרה להסיר מהם את הגזרה

לאחר שה' רומז למשה שיש מקום לתפילתו, נראה, מה הם המהלכים בהם נוקט משה בכדי שה' יקבל את בקשתו, ויבטל את גזרתו.

מהלך א' - הסכמה עם ה' - בשלב ראשון, כפי שהעלינו לעיל, ובהסתמכות על דברי **'רש"י הירש'**, משה לא מתחיל לטעון טענות לטובת בני ישראל, אלא מביע הסכמה עם החלטתו של ה'. **ונראה**, שיש בזה חכמה גדולה, שנכונה בכל מקרה שבו גורם שמעליך טוען טענה צודקת כלפיך. אם תתחיל לומר שאינו צודק, או אף אם תתחיל מיד בטיעונים נגדיים, הדבר יחריף עוד יותר את הטיעונים שלו כלפיך. ולכן, בשלב ראשון תביע הסכמה עם דבריו, ורק לאחר מכן, תתחיל לנסות בטיעונים שונים לשנות את דעתו הצודקת.

מהלך ב' - טענה ראשונה היא זו שנוגעת לכבודו של ה' - משה רבנו מעלה שתי טיעונים בשביל לבטל את גזרת ה'. והוא בוחר לבחור בתחילה את הטענה שנוגעת לכבוד ה' עצמו, ובזה יש סיכוי גדול יותר שה' יענה לבקשתו. והטענה היא שאם ה' ישמיד את כל העם כאיש אחד, יגרום הדבר לחילול השם. וטענה כזו הנוגעת קודם כל לאי חילול שם השם, ולא לטובת עם ישראל, יש בכוחה לסלול את הדרך לביטול הסופי של הגזירה. ונראה, שבכדי להגדיל את חילול השם שעלול להיווצר, משתמש משה בביטוי חריף - **'וַיִּשְׁחָטֵם בְּמַדְבָּר'**, בזמן שה' לא אמר ביטוי חריף כזה אלא - **'אֶפְנֶה בְּדַבָּר'**. ויתכן שמשה בכוונה משתמש בביטוי חריף, להחריף את החשש מחילול השם, כי בכל מקרה הגויים יכולים להשתמש בביטוי כזה.

"והמתה את העם הזה כאיש אחד" - יש היכולים לראות בדבריו רעיון לא טוב, שכאילו הוא אומר שאין להמיתם כאיש אחד, אך להמיתם לאט לאט זה דבר מתקבל. אך נראה, שגם בזה ישנה חכמה גדולה, כי בזה אינו מבטל כלל את רצונו של ה', אלא שמציע להמיתם במשך הרבה זמן, ובזה שאינו מתנגד כלל לרצון ה', יש סיכוי גדול יותר שה' יענה לבקשתו. ולאחר שה' יענה לבקשתו ושלא להמיתם בבת אחת, תיסלל הדרך בהמשך לאפשרות להקל מעליהם גם העונש הזה.¹

מהלך ג' - טענה שנייה היא זו שנוגעת לעם אך מתבססת על הנהגת ה' - ורק בטענה השנייה הוא מתייחס לעם, וגם אז אינו טוען שטענת ה' אינה צודקת, אדרבא, הוא מצדיק את טענת ה' מצד מידת הדין, אלא שמבקש שה' יפעיל את מידת החסד. וגם את זאת הוא אינו מבקש זאת כבקשה הנובעת ממנו עצמו, אלא מבסס אותה על דברי ה' עצמו, ואומר: **"וְעַתָּה יְגַדֵּל נָא כַּח אֲדֹנִי, כְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לְאֹמֶר. ה' אֶרֶץ אֲפִים וְרַב חֶסֶד נִשְׂא עֵינָיו וְפָשַׁע..."**. כלומר, הרי אתה אמרת שבשעת צרה יש להשתמש ב"ג מידות של רחמים, ואתה מחויב לדברך.

1. ונראה שמעין זה מסביר בעל **'צורר המור'** שמדקדק המילה **'ועתה'** במובן של עכשיו ואומר: **"ועתה יגדל נא כח ה' בזה העת, ואחר כך תעשה בהם מה שתראה"**. ולדברנו, משה התכוון שלאחר מכן ימצא דרך לבטל את הגזרה, ואולי לזה כוונתו.

"ועתה יגדל נא כח אדני" - ויש להבין, מה משה רבנו מתכוון במילים אלו. **'רש"י'** מפרש: **"יגדל נא כח ה' - לעשות דבורך"** והדיבור י"ג המידות. ומסביר **'המזרחי'**: **"יגדל נא כח ה' לעשות דבורך"**. שאמרת שאתה ארך אפים **אף לרשעים** וזהו שאמר **"כאשר דברת"**, שאמר, שאיני מבקש ממך בקשה חדשה, רק לקיים מה שאמרת, דאם לא כן מאי **"כאשר דברת"**. אך נראה, שיש **קצת קושי** בבקשה מה' שיגדיל כוחו בכדי לקיים את דיבורו. הרי בוודאי שה' אמור לקיים את דיבורו, ואין צורך שיגדיל את כוחו לשם כך.

'ספורנו' מפרש שמשה ביקש שמידת הרחמים תתגבר על מידת הדין. גם **'רמב"ן'** הולך בדרך זו ומסביר על דרך **האמת**, שבפסוק זה מוזכר שם ה' באל"ף דל"ת, ולכן משה מבקש שיגדל הכח של מידת הרחמים ויגבר על מידת הדין. אך איני מבין, כי בדרך כלל שם זה מורה יותר על מידת הדין, ואז יוצא שמשה מבקש שיגדל הכח של מידת הדין? ² ונראה, שעל קושי זה עונה בעל **'שפתי כהן'** בדבריו: **"יגדל כח הרחמים שבמידת אדני"**, שתעשה דין בהם אבל יהיה באריכות זמן". כלומר, הוא גם אומר שהשם אל"ף דל"ת מסמל את מידת הדין, אלא שמשה ביקש שה' יפעיל את מידת הרחמים הנמצאת במידת הדין, ויעשה בהם דין אך לאט לאט.

ונראה לומר, שאפשר לפרש גם בדרך נוספת, שבדברים אלו, משה לא מבקש שה' יגדיל עכשיו את כוחו, וע"י זה יסלח לעם, אלא טוען ההיפך - **שאם ה' יסלח לעם ישראל אז בזה בעתיד יגדל כוחו של ה'.** ואולי אפשר למצא קצת סעד לזה בתרגום **'יונתן'** שמתרגם את המילה - **'יגדל'** בלשון עתיד: **"וכדון יסגי כדון חילא קדמך יי ותתמלי רחמין עליהון"**. ובניגוד לתרגום **'אונקלוס'** שמתרגם בלשון הווה: **"וכען סגי כען חילא קדם יי"**, ותרגומו תואם יותר את פירוש **'רש"י'**.

ומעין זה פירשנו במאמר ליום כיפור על הפסוק **ב'תהלים'**: **"כי עמך הסליחה למען תִּנָּרָא"** (ק"ל, ד'). שבפסוק אנו מבקשים מה' שיסלח לנו על עוונותינו בכדי שתהיה לנו יראת שמים ממנו. **ונשאלת השאלה**, שלכאורה, התוצאה תהיה הפוכה, אם ה' מעניש אז זה יכול לגרום ליראת שמים, אך אם ה' סולח ואינו מעניש זה מוריד את יראת השמים שלנו.

והסברנו על פי משל לאדם שחייב למישהו כסף והוא אינו מוחל על החוב ומכריח אותו לשלם. אמנם הוא נאלץ לשלם והדבר מכביד עליו וגורם לו קשיים, אך מצד שני יש לו שמחה שנפטר מחובו, ועכשיו אינו חייב לו שום דבר. אך אם אותו בעל החוב מוחל על החוב, אמנם מצד אחד הוא מרגיש הקלה בזה שלא צריך להחזיר את החוב, ומציל אותו ממצוקתו הכלכלית, אך מצד שני הוא מרגיש כל הזמן שהוא חייב לו תודה, וכמו שמובן מהביטוי - **'אסיר תודה'** שמקבל הטובה היא כאילו **האסיר** של נותן הטובה, וזה מביא אותו ליראת כבוד ממנו, על כך שמחל לו על החוב.

וכך בכל עונש שאדם מקבל מה' על חטאיו, למרות הקושי שבעונש, הוא שמח שפרע את חובו ואינו חייב דבר. אך אם ה' **סולח** לנו, ומוותר לנו על העונש, זה גורם לנו ליראת כבוד ממנו, כי אנו מרגישים שאנו נשארנו בעלי חוב כלפיו. **ועוד**, שאנו במצב של יראה שמא נחטא שוב, וזה גורם לנו בושה שאנו חוטאים לאחר שה' סלח לנו. **ועוד**, שאנו ביראה שאם נחטא שוב, ה' כבר לא יסלח לנו, ואולי אף יענישנו במידה רבה יותר. ולכן אנו מבקשים מה' שלא יעניש אותנו אלא יסלח לנו, כי אז נגיע לדרגת יראה ממנו: **"כי עמך הסליחה למען תִּנָּרָא"**.

2. **'רמב"ן'** בהמשך פירושו מסביר למה לא מוזכרות כאן כל י"ג המידות, כמו למשל מידת **ה'אמת'**, וכן לא הזכיר מידת **'נוצר חסד לאפים'**, וכן לא הזכיר **'וחטאה'**, וכן לא **'רחום וחנון'**.

וזה מה שמשה אומר כאן לה' - **"וְעַתָּה יִגְדַּל נָא פָּח אֲדֹנָי"**, כלומר, אם תסלח להם עכשיו, אז יהיו יראים ממך בעתיד, ובוזה יגדל - **"פָּח אֲדֹנָי"**, שהוא שם של **מידת הדין**.

ויתכן, שגם מתכוון לרעיון זה בדבריו בסוף פסוק י"ח : **"פָּקֵד עוֹן אֲבוֹת עַל בְּנִים עַל שְׁלֹשִׁים וְעַל רְבָעִים"**. ונביא את פירוש **"דַּעַת זִקְנִים מִבְּעַלֵּי הַתּוֹסֵפוֹת"** : **"פָּקֵד עוֹן אֲבוֹת עַל בְּנִים** - וזו היא **מדת רחמים שאינו נפרע עד דור רביעי**". ונוסיף, שאין בהנהגה זו רק מידת רחמים, אלא גם הנהגה שגורמת לאדם שיהיה ירא שמים, כי אם יודע שה' פוקד עון אבות על בנים, אז כל הזמן ישתדל להתנהג כראוי.

"וְכַאֲשֶׁר נִשְׁאַתָּה לַעַם הַזֶּה מִמִּצְרַיִם וְעַד הַנֶּה" וְלִסְיָכּוֹם מֵהַלֵּךְ ג', משה רבנו מסיים את דבריו בטיעון, שזה שה' יסלח להם, זה לא דבר חדש שיש לדון אם לנהוג בו, אלא זה נוהג מקובל אצל ה' מאז שיצאו ממצרים, אז אין סיבה שה' לא ימשיך בנהוג זה.

"וַיֹּאמֶר ה' סְלַחְתִּי כְּדִבְרְךָ"

ה' מקבל את טיעוניו של משה ומבשר לו - **"סְלַחְתִּי כְּדִבְרְךָ"**. ונדקדק במילה - **"כְּדִבְרְךָ"** שה' אמר אותה **בלשון יחיד** ולא אמר - **"כְּדִבְרֵיךָ עִם יו"ד** בלשון רבים. ומשמע, שה' קיבל את אחד הטיעונים של משה, ויש לברר, את איזה מהם.

"רש"י מפרש שה' קיבל את הטיעון הראשון של חילול השם : **"כדברך - בשביל מה שאמרת פן יאמרו מבלתי יכולת ה'"**. ומסביר בעל **"שפתי חכמים"** שאם היה מקבל את הטיעון השני שיסלח להם, אז היה מסתפק במילה אחת - **"סְלַחְתִּי"**. ואפשר לחזק סברא זו בזה שה' אומר אח"כ שאכן לא ימית אותם בפעם אחת אלא במשך ארבעים שנה. וכמו שאומר **רשב"ם** : **"כדברך - שלא אכנו בדבר בפעם אחת אלא אאריך להם עד ארבעים שנה"**.

ואולי אפשר לומר, שאם היה ה' מקבל דווקא את הטיעון הראשון היה יכול לומר - **"קיבלתי דברך"**, אך בזה השתמש בביטוי - **"סְלַחְתִּי"**, נראה שמקבל את הטיעון השני של בקשת הסליחה. וכן מובא **"ב'דעת זקנים מבעלי התוספות"** : **"ועוד י"ל כדברך משמע כאשר בקשת ממני שאסלח להם עתה כמו שנשאתי להם ביציאת מצרים בעשיית העגל וא"כ גם שם אמר סלחתי"**.

ואולי, אפשר לשלב את שני הטיעונים ולומר שה' קיבל את הטיעון הראשון של חילול השם, אך לשם כך היה צריך גם להפעיל את עניין הסליחה.

בעל **"צורר המור"** משלב בין שני הטיעונים בצורה אחרת ואומר : **"וַיֹּאמֶר ה' סְלַחְתִּי כְּדִבְרִיךְ. שֶׁאִמְרַתְּ סָלַח נָא בַּעַת וּבַעוֹנָה הַזֹּאת, כֵּן אֶעֱשֶׂה לְצוּרְךָ הַשְּׂעָה. וְאוֹלָם חֵי אֲנִי וַיִּמְלֹא כְבוֹד ה' (פס' כא), כְּלוּמָר, חֵי אֲנִי וּמִרְגִּישׁ מֶה שֶׁעָשׂוּ לִי וְאֲנִי אֶעֱשֶׂה עִמָּהֶם, בְּאוֹפֶן שִׁימְלֵא כְבוֹדִי אֶת כָּל הָאָרֶץ וְלֹא יֹאמְרוּ מִבְּלִיתִי יְכוּלַת ה'"**.